

A KÚRIA
mint felülvizsgálati bíróság

Gfv.VII.30.098/2015/7.

A Kúria a Gárdos, Füredi, Mosonyi, Tomori Ügyvédi Iroda által képviselt Raiffeisen Lízing Zrt. felperesnek a Dr. Rátky és Társa Ügyvédi Iroda által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételekhez kapcsolódó törvényi vélelem megdöntése iránt a Fővárosi Törvényszéken 32.G.40.113/2015. szám alatt megindított és a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.238/2015/6-I. számú ítéletével befejezett perében, a jogerős ítélet ellen a felperes által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 (hatszázharmincötezer) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

Ez ellen az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperesnek a 2004. május 1. napjától - 2014. július 19. napjáig, forint és deviza alapúnak nem minősülő deviza (a továbbiakban: deviza) fogyasztói hitel-, kölcsönszerződéseiben, valamint a pénzügyi lízingszerződéseiben alkalmazott Általános Üzleti Feltételei (a továbbiakban: ÁÜF), Általános Szerződési Feltételei (a továbbiakban: ÁSZF), az Általános Szerződési Feltételeinek módosulásáról szóló hirdetményei (a továbbiakban: Hirdetmény), adásvételi és lízingszerződés blankettái, valamint kölcsönszerződés blankettái tételes felsorolását, alkalmazásuk időbeli hatályát, és azok egyoldalú szerződésmódosítási feltételeit tartalmazó kikötéseinek a teljes tartalmát a Fővárosi Törvényszék 32.G.40.113/2015/9. számú ítéletének (a továbbiakban: elsőfokú

ítélet) 2-71. oldalai tartalmazzák.

A felperes keresetében a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: Törvény) 6. § (1) bekezdése és 11. § (3) bekezdése alapján annak megállapítását kérte, hogy az általa a forint, illetve deviza fogyasztói kölcsönszerződéseiben alkalmazott, az elsőfokú ítélet 3-71. oldalán felsorolt szerződéses kikötések tisztességesek és érvényesek. Állította, hogy valamennyi kikötés megfelel a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjában foglalt elveknek: eleget tesznek az egyértelmű és érthető megfogalmazás, a tételes meghatározás, az objektivitás, a ténylegesség és arányosság, az átláthatóság, a felmondhatóság és a szimmetria elvének.

A felperes másodlagosan kérte, amennyiben a bíróság valamely általános szerződési feltétel esetén nem látná megállapíthatónak annak érvényességét arra a teljes időszakra, amely alatt az adott feltételt alkalmazta, akkor az ítéletben a feltétel érvényességét ennek megfelelően, csak egyes időszakokra állapítsa meg.

Harmadlagosan kérte, amennyiben a bíróság valamely általános szerződési feltétel esetén nem látná megállapíthatónak annak érvényességét a teljes terjedelmében vagy valamely kamat, díj vagy költség vonatkozásában, akkor az ítéletben a feltétel érvényességét az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával állapítsa meg.

Indítványozta, hogy a bíróság kezdeményezze az Alkotmánybíróságnál a Törvény alaptörvény-ellenességének megállapítását, és az Alkotmánybíróság döntésének meghozataláig a per tárgyalását függeszse fel. A felperes hivatkozott arra is, hogy a Törvény sérti az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSz) 288. cikkét, 49. cikkét, 63. cikkét, az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) 17. cikkét, 47. cikkét és a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Fogyasztói Irányelv) 4. és 8a. cikkét. Az uniós jog tartalmának megállapítása végett indítványozta az Európai Unió Bíróságának (a továbbiakban: EU Bíróság) előzetes döntéshozatali eljárása kezdeményezését.

A Törvény alaptörvény-ellenességére, illetve az uniós normákat sértő rendelkezéseire hivatkozással, kérelmet terjesztett elő a Törvény alkalmazásának mellőzése, és annak jogkövetkezményeként a keresetlevél Pp. 130. § (1) bekezdés e) pontja alapján történő, idézés kibocsátása nélküli elutasítása, illetve a per Pp. 157. § a) pontja alapján történő megszüntetése, vagy a kereset Pp. 3. § (1) bekezdésén, illetve a Pp. 123. §-án alapuló, ítélettel történő elutasítása iránt.

Az alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság - a felperesnek az EU Bíróság előtti előzetes döntéshozatali eljárás, valamint az alkotmánybíróági eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmének elutasítását követően - ítéletével a keresetet elutasította.

Úgy ítélte meg, az EU Bíróság előtti előzetes döntéshozatali eljárás, illetve az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezésének feltételei nem álltak fenn. A Törvény rendelkezéseit mind az európai uniós normákkal, mind az Alaptörvénnyel összhangban állónak tartotta, alkalmazásának mellőzésére ezért nem látott jogi indokot.

Alaptalannak találta a felperesnek a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasítása, vagy a keresetelési joga, illetve a megállapítási kereset Pp. 123. §-ában előírt feltételeinek hiánya miatti, ítélettel történő elutasítása iránti kérelmét.

A Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjában rögzített elvek tükrében egyenként vizsgálta a keresetlevélben 1-26. szám alatt felsorolt egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses kikötéseket. Néhány esetben azt állapította meg, hogy a kikötés nem tartozik a Törvény hatálya alá. A Törvény hatálya alá tartozó kikötések tekintetében pedig úgy ítélte, egyik sem felelt meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság elvének, egyes esetekben a tételes megfogalmazás elvének sem.

A felperes fellebbezése folytán eljáró ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ítélet indokolása szerint, a másodfokú bíróságban sem merült fel kétely a Törvény Alaptörvénnyel való összhangja tekintetében. Álláspontja az volt, az Alkotmánybíróság a 34/2014. (XI.14.) AB határozatban (a továbbiakban: AB határozat1), illetve a 2/2015. (II.2.) AB határozatban (a továbbiakban: AB határozat2) minden, a felperes által felvetett alkotmányossági aggályra választ adott. Hangsúlyozta, az Alkotmánybíróság nemcsak a deviza alapú hitelezéssel kapcsolatosan kialakult társadalmi helyzet tükrében vizsgálta a Törvényt, hanem figyelemmel volt az általános fogyasztóvédelmi szempontokra és az emberi méltóság sérelme megakadályozásának követelményére is.

Az ítélőtábla kifejtette azt is, mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy indokolt-e az EU Bíróságnál előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményeznie. Ilyenre okot azonban nem látott, az uniós jog értelmezése tekintetében nem merült fel kétsége.

Úgy találta, a Törvény nem a Fogyasztói Irányelv átültetését szolgálta, nem is utal annak implementálására. Valójában a Fogyasztói Irányelv alapján, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) vonatkozó

rendelkezéseinek kialakult, az EU Bíróság, valamint a Kúria tisztességtelenség fogalmára vonatkozó jogértelmezésének kodifikálását jelenti. Az ítélet tábla nem látta ezért kérdésesnek azt, hogy Magyarországot nem terhelte a Fogyasztói Irányelv által előírt notifikációs kötelezettség.

A Törvény általános szerződési feltételek tisztességtelensége vélelmének felállításával kapcsolatos szabályát a fogyasztóra kedvezőbb, olyan tagállami szabályozásnak ítélte, amelyre a Fogyasztói Irányelv a preambulumának (12) bekezdésében a tagállamoknak felhatalmazást adott. Emiatt e körben sem találta szükségesnek az EU Bíróság előzetes döntésének beszerzését.

A másodfokú bíróság utalt arra is, a jelen pernek nem tárgya az egyedi szerződésekből eredő igény bírósági úton való érvényesíthetősége. A Törvény elévülésre vonatkozó szabályainak alkalmazása, ezeknek az uniós joggal vagy az Alaptörvénnyel való összhangjának kérdése a jogvita eldöntése során nem merül fel. Ez okból sem állnak fenn akár az Alkotmánybírósághoz fordulás, akár az EU Bíróságnál az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének feltételei.

Az ítélet tábla egyetértett az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötések körében az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az átláthatóság követelményének tartalmára vonatkozó elsőfokú bírósági megállapításokkal, továbbá azzal, hogy a felperes perbe vitt szerződéses rendelkezései az említett elveknek nem feleltek meg.

Véleménye az volt, a nem ismert, előre nem is látható feltételek bekövetkezésének következményeit egyoldalúan egyik fél sem vonhatja le. Az egyoldalú szerződésmódosítás joga ugyanis nem jelenti azt, hogy az azzal rendelkező fél a bíróságot, vagy a jogalkotót megillető szerződésmódosítási jogot helyettesítő jogosultságot szerez. Az ítélet tábla a jogszabályban biztosított egyoldalú szerződésmódosítási jogosultság gyakorlását nem tartotta kötelezőnek. Úgy ítélte, ha a pénzintézet élni kíván vele, meg kell találnia a módját, hogy azzal kapcsolatos szerződéses kikötéseit tisztességesen határozza meg.

Az ítélet tábla a perbe hozott, túl általános fogalmakat tartalmazó, bonyolult megfogalmazású, több dokumentumban elhelyezett, eltérő oklistákat magában foglaló, a felperesnek ellenőrizhetetlenül egyoldalú szerződésmódosítást biztosító kikötéseket egyenként is vizsgálva - az elsőfokú bírósággal egyezően - az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az átláthatóság követelményének elvébe ütközőnek tartotta. Egyetértett abban is az eljárt törvényszékkel, hogy a további elvek megvalósulásának vizsgálata szükségtelen volt. A Törvény 11. § (2) és (3) bekezdése értelmében ugyanis a bíróság a keresetnek csak akkor adhatott volna helyt, ha a felperes a Törvény 4. § (1) bekezdésében felsorolt valamennyi elvárás együttes teljesülését bizonyítani tudta volna.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében, elsődlegesen kérte a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a keresetének helyt adó döntés meghozatalát. Másodlagosan az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítása iránt terjesztett elő kérelmet. Kérte azt is, hogy a Kúria az uniós jog elsőbbségére tekintettel mondja ki a Törvény 4. §-a, 6. §-a továbbá a 7-15. §-a alkalmazásának a tilalmát. E megállapítás következtében az alperesnek a Törvényen alapuló jogképessége hiányában, a Pp. 130. § (1) bekezdése, illetve a Pp. 157. § a) pontja alapján szüntesse meg a pert, vagy a Pp. 3. § (1) bekezdése értelmében utasítsa el a keresetet arra tekintettel, hogy a Magyar Állam a perben nem lehet fél, a felperes a perbeli igényt vele szemben nem érvényesítheti, továbbá a Pp. 123. §-ában előírt, a megállapítás iránti kereset előterjesztésének a jogszabályi feltételei sem állnak fenn.

A felperes indítványozta a per tárgyalásának felfüggesztését és az EU Bíróságnál előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését a Fogyasztói Irányelvben előírt notifikációs kötelezettség megsértésének jogkövetkezményeire vonatkozóan. Kérte továbbá az Alkotmánybíróságnál a Törvény alaptörvény-ellenessége megállapításának kezdeményezését, a Törvény jogállamiság, jogbiztonság elvébe ütköző, a tisztességes eljáráshoz, a jogorvoslathoz való jogot, a bírósághoz fordulás jogát sértő rendelkezéseire hivatkozva.

Előadta, a jogerős ítélet az EUMSZ 288. cikkébe, a Törvény 4. § (1) bekezdés a) és e) pontjába, valamint a bíróság indokolási kötelezettségéről rendelkező Pp. 221. §-ába ütköző módon jogszabálysértő.

Állította, a Törvény sérti a Fogyasztói Irányelv 4. és 8a. cikkét, az EUMSZ 49. és 63. cikkét, valamint a Charta 17. és 47. cikkét. Vélekedése szerint, az uniós normák elsőbbsége miatt, az azokkal ellentétes, Törvényben írt szabályok alkalmazására nincs is mód.

A felperes állította, téves a jogerős ítéletnek az a megállapítása, hogy az egyoldalú módosítást megalapozó okok, körülmények megjelölésekor túl általános fogalmakat használt, a szerződési feltételek áttekinthetetlenek voltak. A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 210. § (3) bekezdésében, a fogyasztóval kötött kölcsönszerződésben megállapított kamatnak, díjnak, költségnek az ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú módosítására vonatkozó jogára hivatkozással sérelmezte az eljáró bíróságoknak az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvének tartalmára nézve kifejtett értelmezését. Utalt arra, hogy a szerződésekben előírt kamat egyoldalú módosításának feltételeiről szóló 275/2010. (XII.15.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm.

rendelet) a jogszabályváltozást a kamatra vonatkozóan egyoldalú szerződésmódosítást megalapozó okként jelöli meg. Állította, még nagyságrendileg sem mérhető fel, hogy egy jogszabályban, vagy jegybanki rendelkezésben utóbb bekövetkező változás milyen irányú és mértékű költségnövekedéssel jár. Vélekedése szerint, a bíróságok előreláthatóságot és ellenőrizhetőséget magában foglaló átláthatóság elvére vonatkozó értelmezésének elfogadása a ténylegesség elvének érvényesülését akadályozná. Vitatta, hogy a szerződéskötéskor nem ismert kockázatok áthárítására nincs mód, az egyoldalú szerződésmódosítás azonos lenne a bírósági szerződésmódosítással, s vitatta azt is, hogy a perbeli kikötések alapján a fogyasztó nem ismerhette meg a szerződés gazdasági kihatásait, illetve hogy az előreláthatóság feltétele az ellenőrizhetőség biztosítása. Értelmezhetetlennek tartotta azt a bírósági elvárást, miszerint a szerződési feltételeknek bármilyen módszert, mechanizmust kellene tartalmazniuk annak érdekében, hogy a fogyasztó a szerződéskötéskor előre láthassa, felmérhesse terhei, kötelezettségei növekedésének esetleges bekövetkezését, ellenőrizhesse a módosítás jogszerűségét. Sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok nem fejtették ki, mit értenek a szerződéses kikötésekből hiányolt „változások mechanizmusának” fogalma alatt.

A felperes jogszabályba ütközőnek állította, hogy a másodfokú bíróság nem alkalmazta a fogyasztói szerződésekre irányadó részleges érvénytelenségre vonatkozó szabályokat. Részletesen elemezte az addicionális költségek, a fogyasztói árindex, a közteher, a díjak változása okozta költségnövekedés áthárítására vonatkozó perbeli kikötéseket annak alátámasztására, hogy e részekre nézve a tisztességtelenség törvényi vélelmének megdöntését az eljáró bíróságoknak meg kellett volna állapítaniuk, a részleges érvénytelenség szabályainak megfelelő alkalmazásával. Külön kiemelte az 5-6., 8-9., 13-14., 16-17., 19-23. szám alatt jelölt egyes szerződési feltételek tekintetében a jogerős ítéletben tett megállapításokat. Állította, e megállapítások a vizsgált feltételek szövegének, illetve a felperesi fellebbezésnek téves értelmezésén alapulnak, iratellenesek, illetve a Törvény 4. § (1) bekezdését sértő következtetéseket tartalmaznak.

Az alperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában való fenntartására és a felperes perköltségben történő marasztalására irányult.

A Kúria a támadott határozatot a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján, és azt az abban felhozott okokból nem tartotta jogszabálysértőnek.

I. Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szükségességének vizsgálata

A Kúria osztja a másodfokon eljáró bíróság álláspontját, miszerint azon bíróságok, amelyek határozataival szemben jogorvoslatnak van helye, jogosultak és nem kötelesek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére. A kezdeményezés kötelezettsége ugyanis az EUMSZ 267. cikk (3) bekezdése értelmében azt a bíróságot terheli, amelynek határozataival szemben jogorvoslatnak nincsen helye. Az EU Bíróság ezt a rendelkezést úgy értelmezte, hogy alkalmazásában nem minősül ilyen fórumnak az a bíróság, amelynek határozatával szemben felülvizsgálati kérelem nyújtható be (C-210/06. sz. Cartesio ügy, 79. pont). A jelen eljárásban tehát a Kúria az a bíróság, amely köteles az EU Bírósághoz fordulni, amennyiben az előtte folyó eljárásban a Szerződések értelmezésével, illetve az uniós aktusok érvényességével vagy értelmezésével kapcsolatosan kérdés merül fel.

A Kúriának a jelen eljárásban tehát nem az a feladata, hogy az alsóbb fokon eljáró bíróságok előzetes döntéshozatali eljárással kapcsolatos álláspontját felülvizsgálja, hanem az, hogy az előzetes döntéshozatali eljárással kapcsolatban saját álláspontját kialakítsa.

Az EU Bíróság irányadó gyakorlata (283/81. sz. CILFIT ügy, 21. pont) értelmében azok a tagállami bíróságok, amelyek döntéseivel szemben a tagállami jog nem biztosít jogorvoslatot, kötelesek az eljárásban felmerülő uniós jogkérdéssel kapcsolatban előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezni, kivéve, ha a felmerülő kérdés az ügy elbírálása szempontjából nem releváns, a hivatkozott uniós rendelkezést az EU Bíróság már értelmezte, vagy az uniós jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy ezzel kapcsolatban ésszerű kétségnek nincsen helye.

A Kúria álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott és az eljárás szempontjából releváns egyes uniós rendelkezéseket az EU Bíróság már értelmezte, míg mások helyes alkalmazásával kapcsolatban ésszerű kétség nem merült fel. Ennek megfelelően a Kúriát nem terheli az a kötelezettség, hogy előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezzen az EU Bíróságnál. A Kúria azonban az alsóbb fokon eljáró bíróságok indokolásától részben eltérő, részben azt kiegészítő alábbi okokra alapítja ezt a jogi véleményét.

1.) Az elévülésre vonatkozó törvényi rendelkezések vizsgálata a letelepedés szabadsága, a tőke szabad áramlása és a tulajdonhoz való jog sérelmével összefüggésben

A felperes a felülvizsgálati kérelmében kifejti, hogy a Törvény sérti az EUMSZ 49. és 54. cikkeiben biztosított letelepedés szabadságának és a tőke szabad áramlásának elveit, mivel alkalmas arra, hogy megzavarja, vagy kevésbé vonzóvá tegye e jogok gyakorlását. Állítja, a jogsérelem arra vezethető vissza, hogy a

Törvény már elévült követeléseket tesz újra érvényesíthetővé.

A Kúria egyetért a másodfokú bírósággal abban, hogy a jelen eljárásban a Törvény 1. § (6) bekezdésének az elévüléssel kapcsolatos szabályai nem nyernek alkalmazást. Az előterjesztett kereset alapján ugyanis nem egy igény állapotába jutott követelés bírói úton való érvényesíthetőségéről, hanem a perbe hozott általános szerződési feltételek tisztességességéről vagy tisztességtelenségéről kell dönten.

A felperes érvelésével szemben a Kúria rámutat arra, a Törvény, illetve a követelések elévülésével kapcsolatos további jogszabályok és a joggyakorlat értelmezése önmagában uniós jogi kérdéseket nem vet fel. A letelepedés szabadságának és a tőke szabad áramlásának sérelme abban az esetben merülhetne fel, ha a Törvény valóban megváltoztatná a hatályba lépésekor irányadó elévülési szabályokat, vagyis visszamenőleges hatállyal tenne érvényesíthetővé már elévült követeléseket.

A Törvény 1. § (6) bekezdésében foglalt rendelkezések azonban nem ellentétesek a régi Ptk. elévüléssel kapcsolatos szabályaival, és a magyar bíróságok korábbi ítélkezése sem alakított ki a Törvény 1. § (6) bekezdésével nyilvánvalóan ellentétes, egységes joggyakorlatot. E jogszabály valójában értelmezi, nem pedig módosítja a régi Ptk. elévüléssel kapcsolatos rendelkezéseit. Téves ezért a felperes azon álláspontja, hogy a Törvény már elévült követeléseket nyilvánít érvényesíthetővé.

Ezzel egyezően foglalt állást az Alkotmánybíróság az AB határozatában. Abban ugyanis azt fejtette ki, az eltérő jogirodalmi véleményekkel szemben alkotmányosan elfogadható, hogy fogyasztói kölcsönszerződések esetében az egyes követelések a szerződés fennállása alatt önállóan nem évülnek el; a jogalkotó a Törvénnyel olyan - a régi Ptk. elévülési szabályaival nem ellentétes - értelmezést adott, amely szerint az elévülés csak a szerződéses jogviszonynak a szerződés szerinti megszűnésekor kezdődik el (Indokolás, [137]).

A fentiekre tekintettel, az elévült követelések újra érvényesíthetővé tétele hiányában, az EUMSZ 49. és 54. cikkeiben biztosított letelepedés szabadsága és a tőke szabad áramlása sérelmének vizsgálata a felperes által megjelölt okból nem indokolt.

A felperes a felülvizsgálati kérelmében állította, hogy a Törvény sérti a Charta 17. cikkében biztosított tulajdonhoz való jogot is a már elévült követelések újra érvényesíthetővé tételével. A tisztességtelenség nyilvánított szerződési kikötés alapján - véleménye szerint - megnyílt ugyanis a fogyasztó joga, hogy az érintett kikötésben foglaltakra tekintettel, a korábban átadott

pénzösszeget visszakövetelje. A felperes kiemelte, az elévülés mint jogintézmény lényege, hogy az elévülési idő elteltével az ellenérdekű félhez került pénz tulajdoni védelemben részesül.

A Kúria e körben visszaüt a megelőzőekben kifejtett álláspontjára, miszerint a Törvény elévüléssel kapcsolatos szabályai a jelen eljárásban nem alkalmazandók. Ezen túlmenően, az sem állapítható meg, hogy a Törvény már elévült követeléseket tenne újra érvényesíthetővé. Ebből következően a Charta 17. cikkében biztosított tulajdonhoz való jog sérelmének vizsgálata a felperes által hivatkozott okból szintén nem indokolt.

2.) A tisztességes eljáráshoz és a hatékony jogorvoslathoz való jog sérelmével kapcsolatos kérdések

A felperes a felülvizsgálati kérelmében állította azt is, hogy a Törvény sérti a Charta 47. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való jogot, mert nem biztosítja annak ésszerű lehetőségét, hogy a felek az ügyüket kellő hatékonysággal tudják a nemzeti bíróság előtt előadni, illetve, nincs módjuk a döntés ellen ténylegesen felülvizsgálatot kérni. Álláspontja szerint az AB határozatl az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) rendelkezéseivel összefüggésben korábban nem vizsgálta a Törvénnyel kapcsolatos ezen felperesi előadásokat, így az AB határozatl alapján azoknak a Charta 47. cikkében foglaltakkal való összhangjára vonatkozóan sem lehet megállapításokat tenni.

A Kúria e körben utal arra, az Alkotmánybíróság részletesen foglalkozott és érdemben elbírált, a felperesi észrevételekkel azonos tartalmú, a Törvény egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló kezdeményezéseket. Az AB határozatl szerint a Törvény rendelkezései alapján a feleknek érdemi és valós lehetőségük volt megfelelő hatékonysággal előadni az ügyeket (Indokolás, [172]), illetve a bíróságoknak lehetőségük volt az eléjük vitt tény- és jogkérdések érdemi vizsgálatára (Indokolás, [173]). A Törvényben foglalt határidők sem aggályosak a tisztességes eljáráshoz való jog szempontjából (Indokolás, [145]-[174]), illetve a Törvény rendelkezései nem sértik a fegyverek egyenlőségének követelményét (Indokolás, [175]-[180]).

A Charta 47. cikkéhez fűzött magyarázatok (HL C 303, 2007. 12.14., 17. o.) értelmében - amelyeket az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikk (1) bekezdése és a Charta 52. cikk (7) bekezdése alapján a tagállami bíróságoknak is figyelembe kell venniük - ez a cikk az Egyezmény 13. cikkén, illetve a 6. cikk (1) bekezdésén alapul. A Charta által biztosított jogvédelem több szempontból kiterjedtebb, mint az Egyezmény által nyújtott védelem, a jelen ügyben

alkalmazandó „hatékony jogorvoslat” és „tisztességes eljárás” alapelvei szempontjából viszont az alapelv tartalma és terjedelme a két szabályozásban megegyezik.

Az Alkotmánybíróság a 61/2011. (VII.13.) AB határozatában elvi élel kifejtette, hogy azokban az esetekben, amikor az Alkotmány ugyanúgy fogalmazza meg az alapjog lényegi tartalmát, mint valamely nemzetközi szerződés, akkor az Alkotmánybíróság által nyújtott jogvédelem szintje semmiképpen sem lehet alacsonyabb, mint a nemzetközi jogvédelem szintje (ABH 2011, 291, 321.). Ezt az álláspontját az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépését követően is több alkalommal megerősítette [7/2013. (III.1.) AB határozat, Indokolás [30]; 32/2012. (VII.4.) AB határozat, ABK 2012, 228, 233.]. Az AB határozatl hivatkozik a 15/2002. (III. 29.) AB határozatra, illetve a 6/1998. (III.11.) AB határozatra (Indokolás, [176]), amelyekben az Alkotmánybíróság összefoglalta a tisztességes eljárás (fair trial) követelményeivel összefüggő gyakorlatot. Ennek megfelelően az Alkotmány 57. § (1) bekezdését – és az Alaptörvény azzal azonos tartalmú XXXVIII. cikk (1) bekezdését – az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésére tekintettel kell értelmezni. Az AB határozatl kifejezetten vizsgálta a Törvény számos rendelkezésének viszonyát az Egyezmény 6. cikk (1) bekezdésével, és az Egyezmény sérelmét nem látta megállapíthatónak sem a határidők, sem az ügyek hatékony előadhatósága, sem a fegyverek egyenlősége tekintetében (Indokolás, [162], [172], [176]–[180]).

A Kúria – a Charta, az Egyezmény és az Alaptörvény rendelkezései, valamint az Alkotmánybíróság joggyakorlata, így különösen az AB határozatl vizsgálata alapján – a másodfokú bírósággal egyezően arra következtetett, hogy a tisztességes eljárás tekintetében az Alkotmánybíróság által biztosított jogvédelem szintje nem alacsonyabb az Egyezmény jogvédelmi szintjénél, ami a konkrét esetben a Charta rendelkezéseinek való megfeleléssel egyenértékű.

3.) A notifikációs kötelezettség elmulasztásával kapcsolatos kérdések

A felperes vélekedése szerint a magyar bíróságok az uniós jog alapján kötelesek megtagadni a Törvény alkalmazását, mert annak elfogadásával kapcsolatosan Magyarország elmulasztotta a Fogyasztói Irányelv 8a. cikkében foglalt tájékoztatási kötelezettségét.

A Fogyasztói Irányelv 8. cikke értelmében „a tagállamok az ezen irányelv által szabályozott területen elfogadhatnak vagy hatályban tarthatnak a Szerződéssel összhangban lévő szigorúbb rendelkezéseket annak érdekében, hogy a fogyasztóknak magasabb szintű védelmet biztosítsanak.” A Fogyasztói Irányelv 8a. cikke előírja a tagállamoknak, hogy amennyiben a 8. cikknek megfelelő

rendelkezéseket fogadnak el, arról, valamint annak minden későbbi változásáról tájékoztassák a Bizottságot, így többek között különösen, ha az említett rendelkezések a tisztességtelennek tekintendő szerződési feltételek felsorolását tartalmazzák. A Bizottság a tájékoztatást továbbítja a többi tagállamnak, az Európai Parlamentnek és konzultációt folytat az érdekelt felekkel az említettek tekintetében.

A Fogyasztói Irányelv nem ír elő előzetes tájékoztatási kötelezettséget, és azzal kapcsolatban határidőt sem állapít meg, mint ahogyan e kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeit sem szabályozza. Az EU Bíróság joggyakorlata (380/87. sz. Enichem Base ügy, 19-24. pontok; C-235/95. sz. AGS Assedic Pas-de-Calais ügy, 32. pont) szerint a hasonló tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó uniós előírások, ahol kizárólag a Bizottság tájékoztatása a rendelkezés célja anélkül, hogy ebből rá bármilyen egyéb eljárási jogosítvány és a tagállamokra bármilyen egyéb anyagi vagy eljárási kötelezettség származna, csak a tagállamok és a Bizottság kapcsolatát érintik. Ezek magánfelek részére nem keletkeztetnek olyan alanyi jogokat, amelyek megsértése a tájékoztatási kötelezettség elmulasztásával megvalósulhatna.

A fent kifejtettekre tekintettel, és nem a másodfokú bíróság által megjelölt okból, a felperesnek a Bizottság tájékoztatása elmaradására vonatkozó hivatkozása alapján a Törvény alkalmazása nem mellőzhető.

4.) A Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésének sérelme

A felperes a felülvizsgálati kérelmében a fentiekén túl előadta, hogy a Törvény sérti a Fogyasztói Irányelvnek a szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapításával, illetve a tisztességtelenségi perek szabályaival kapcsolatos rendelkezéseit, mert kizárja, hogy az eljáró bíróságok a szerződés megkötése körülményeit egyedi módon mérlegeljék.

A Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy egy szerződési feltétel tisztességtelen jellegének megítélése során figyelembe kell venni az áruk vagy szolgáltatások természetét, amire vonatkozóan a szerződést kötötték, a szerződés megkötésének időpontjában fennálló összes körülményt, valamint a szerződés minden egyéb feltételét, illetve további szerződések feltételeit, amennyiben a vizsgált szerződés attól függ.

A Kúria rámutat arra, a Törvény 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek nem a bíróságok mérlegelési jogkörét korlátozzák, hanem a jogszabályi vélelem és ehhez kapcsolódóan a szükséges felperesi bizonyítás tartalmát határozzák meg. A szerződéskötés körülményeinek a bizonyítási eljárás keretében történő feltárása

csak akkor indokolt és szükséges, ha azok a jogvita érdemi elbírálására kihathatnának. Nem a Törvény rendelkezéseiből, hanem az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő általános szerződési feltételek tisztességtelenségének mint jogkérdésnek a jellegéből következik, hogy ilyen esetben a szerződéskötés körülményeinek vizsgálata szükségtelen.

A Kúria ehhez kapcsolódóan utal arra, a Törvény kifejezetten egyetlen bizonyítási eszköz alkalmazását sem zárja ki. Az Alkotmánybíróság szerint is a Törvényben szabályozott polgári perek alapvetően ténykérdések okirati bizonyításáról és ehhez kapcsolódó jogkérdések megítéléséről szólnak (AB határozatl, Indokolás, [170]). Az eljáró bíróságok szabadon mérlegelhetik, hogy a perben milyen bizonyítási indítványoknak adnak helyt. Ugyancsak nem a Törvény állítólagos bizonyítást korlátozó rendelkezéseiből, hanem a perben vizsgált tény- és jogkérdések természetéből adódik, hogy a tanúbizonyítás lényegében kizárt, szakértő igénybe vétele pedig csak kivételes esetben válhat szükségessé.

II. Az Alkotmánybíróság eljárása kezdeményezésének szükségessége

A felperes felülvizsgálati kérelmében fenntartja indítványát arra vonatkozóan, hogy a Kúria a Pp. 155/B. §-a alapján kezdeményezze a Törvény alaptörvény-ellenességének megállapítását az Alkotmánybíróság előtt, mert a Törvény sérti a jogállamiság és a jogbiztonság elvét, a tisztességes eljáráshoz való jogot, a bírósághoz fordulás jogát és a jogorvoslathoz való jogot. Álláspontja szerint indítványa nem okafogyott, mert az AB határozatl és az AB határozat2 nem vonatkozik a jelen per tárgyát képező jogviszonyokra. Az Alkotmánybíróság annak vizsgálatát nem végezte el, hogy a deviza alapúnak nem minősülő kölcsönszerződések körében is megállapítható-e az Alaptörvénybe ütközés hiánya. A felperes megítélése szerint a Törvény szabályai csak a deviza alapú hitelezéssel okozott társadalmi problémákra tekintettel indokoltak, a jogkorlátozások halmazata kifejezetten erre tekintettel nem éri el az alaptörvény-ellenesség szintjét.

A Kúria osztja az első- és másodfokon eljáró bíróságok álláspontját arra vonatkozóan, hogy az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése szükségtelen, mert az AB határozatl és az AB határozat2 a felperes által felvetett valamennyi kérdésre választ ad. A Kúria ezért maga sem fordult az Alkotmánybírósághoz. Leszögezi továbbá, hogy a felülvizsgálati kérelemben írtakkal ellentétben a Kúria egyetlen korábbi határozatában sem rögzített alkotmányossági aggályokat a Törvény szabályozásával kapcsolatban. A Törvény 7. §-a szerinti polgári peres eljárások során hozott eddigi határozataiban kizárólag a felek által a Pp. 155/B. § (2) bekezdése alapján előterjesztett indítványokat bírálta el, és mindeddig nem tartotta indokoltnak azt, hogy az eljárás

felfüggesztése mellett az Alkotmánybírósághoz forduljon a Törvény alaptörvény-ellenességének megállapítása érdekében.

A felperes indítványában az AB határozat1 és az AB határozat2 által elbírált kérdéseken felül - jogalapját tekintve - új kifogásokat nem hoz fel. Indítványát kizárólag arra alapozza, az Alkotmánybíróság nem vizsgálta, hogy a deviza alapúnak nem minősülő kölcsönszerződések körében is megállapítható-e az Alaptörvénybe ütközés hiánya. A Kúria a felperes indítványának elbírálását az AB határozat1 és az AB határozat2 alapján végezte el.

Az AB határozat1 kifejezetten utal arra, hogy a Törvény hatálya nemcsak a deviza alapú, hanem a forint alapú, illetve a deviza fogyasztói kölcsönszerződésekre is kiterjed (Indokolás, [44]). A Törvény azon rendelkezéseivel kapcsolatban, amelyek jelen eljárásban alkalmazandóak és nem a Törvény 7. §-ában meghatározott polgári perhez kapcsolódó eljárási szabályokat határoznak meg, az AB határozat1 és az AB határozat2 nem tett olyan megállapításokat, amelyeknél a deviza alapú hitelezés által okozott társadalmi problémáknak jelentőséget tulajdonított volna.

A jogbiztonság sérelmével összefüggésben az AB határozat1 indokolásának felülvizsgálati kérelemben hivatkozott [51] (helyesen: [52]) pontja nem értelmezhető úgy, hogy az Alkotmánybíróság a Törvény rendelkezéseit kizárólag a deviza alapú kölcsönszerződések által okozott társadalmi problémákra tekintettel vizsgálta, illetve kizárólag azokra figyelemmel nem találta azokat alaptörvény-sértőnek. Az Alkotmánybíróság a hivatkozott pontban a társadalmi problémákra tekintet nélkül állapította meg a jogbiztonság követelményével kapcsolatos korábbi megállapításai alkalmazhatóságát. Álláspontja a társadalmi problémákkal összefüggésben az volt, hogy azokra tekintettel a bíróságoknak az Alaptörvény 28. cikke értelmében, jogalkotói beavatkozás hiányában is úgy kellett volna értelmezniük a jogszabályokat, hogy a tömeges, súlyos válsághelyzetre figyelemmel a gyengébb felek emberi méltóságához fűződő joga ne sérüljön. Egyértelmű, hogy a jogalkotói beavatkozás hiányában követendő bírói magatartásra vonatkozóan tett megállapításból nem vonható le olyan következtetés, hogy az AB határozat1 a jogalkotói beavatkozást csak a felperes által megjelölt korlátok között vizsgálta.

A Törvény 7. §-ában meghatározott polgári perhez kapcsolódó eljárási szabályok körében az AB határozat1 a Törvény 8. §-ában előírt keresetindítási határidő tekintetében külön végzi el a forint alapú, illetve a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekre irányadó szabályozás vizsgálatát (Indokolás, [67], [150]-[162]). A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések esetében az AB határozat1 valóban említést tesz arról, hogy a felkészülési idő megítélése során egyéb szempontként a társadalom

nagy részét érintő, kiemelkedő súlyú nemzetgazdasági problémát is figyelembe vette (Indokolás, [158]). Ezt a megállapítást azonban annak fényében kell értelmezni, hogy az AB határozatl a forint alapú fogyasztói kölcsönszerződések körében a Törvény 8. §-ában megjelölt keresetindítási határidőt a társadalmi körülményektől függetlenül már aggálytalannak minősítette (Indokolás, [67]). Ezen túlmenően, a Törvény 7. §-ában meghatározott polgári perhez kapcsolódó egyes eljárási szabályok körében az AB határozatl és az AB határozat2 nem tett olyan megállapításokat, amelyeknél a deviza alapú hitelezés által okozott társadalmi problémáknak jelentőséget tulajdonított volna.

Az AB határozatl a Törvény 7. §-ában szabályozott polgári perhez kapcsolódó egyes eljárási szabályok mellett a kialakított eljárásrend egészét is vizsgálat alá vonta (Indokolás, [202-205]). A fentebb kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság azon megállapításából, hogy „az eljárásrend egészével kapcsolatos alkotmányos aggályok jelen ügyben nem érik el az alaptörvény-ellenesség szintjét” (Indokolás, [204]), az következik, hogy az a Törvény hatálya alá tartozó valamennyi jogviszonyra és eljárásra vonatkozó értékelést tartalmaz. Az alkotmánybírósági eljárás tárgyává nem vált perek esetében a korábbi alkotmánybírósági határozatokból adódó következtetések levonása nem ellentétes a felperes által hivatkozott 35/2011. (V.6.) AB határozattal sem.

Mindebből következően a Kúria az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését sem tartotta indokoltnak.

III. Eljárásjogi jogszabálysértések vizsgálata

A Kúria egyetértett az eljárt bíróságokkal abban, hogy a Törvény nem ütközik sem az Európai Unió jogába, sem az Alaptörvénybe, ezért annak rendelkezéseit nem lehet figyelmen kívül hagyni. Nincs helye emiatt az eljárás megszüntetésének, vagy a Pp. Törvénytől eltérő szabályai alkalmazásának.

A Törvény 7. §-ának (2) bekezdésébe foglalt rendelkezés a peres felek perbeli legitimációját megalapozza. A peres eljárás megszüntetésének, illetve a felperes keresetének a keresetösségi jog hiánya miatti elutasításának mellőzésére tekintettel a jogerős ítélet nem sérti a Pp. 130. § (1) bekezdését, a Pp. 157. § a) pontját, a Pp. 3. § (1) bekezdését. A Törvény 8. § (3a) bekezdésében foglaltak értelmében – miszerint a jelen eljárásban a Törvény hatálya alá tartozó szerződéses kikötések érvényességének megállapítása a kereset tárgya – a Pp. 123. §-ának a megállapítás iránti kereset előterjesztéséről szóló rendelkezései sem voltak irányadóak, azok megsértése ugyancsak nem merülhetett fel.

A Kúria úgy ítélte, hogy az eljárt bíróságok a jogvita eldöntéséhez szükséges körben a tényállást feltárták, jogi álláspontjukat a Pp.

221. §-ának megfelelően, a szükséges körben megindokolták. Az elsőfokú bíróság az ítéletének 125. oldalán F./pont alatt részletesen kifejtette, hogy a Fogyasztói Irányelv 4. cikk (1) bekezdésével nem tartotta ellentétesnek a Törvény 4. §-át. Úgy látta ugyanis, hogy a perbeli jogkérdés elbírálásához szükségtelen a szerződéskötés konkrét körülményeinek feltárása. A Fogyasztói Irányelv említett cikkében írtak peres eljárás során történő alkalmazására emiatt, és nem a Törvény uniós normát sértő előírása miatt nem került sor. A másodfokú bíróság az ítéletének 4. oldala 2. bekezdésében ismertette ezt a jogi álláspontot. Annak ismeretében, a Törvény Fogyasztói Irányelvvel való ellentétes szabályozásával kapcsolatos felperesi állításra a válaszát az ítéletének 12. oldalán adta meg, a Fogyasztói Irányelv céljából kiindulva, az elsőfokú bíróságtól eltérő, a fogyasztók érdekeit szolgáló eljárási szabályokra utaló érveket kifejtve. A felperes ezért alaptalanul hivatkozott a Pp. 221. §-ában írt indokolási kötelezettség megsértésére.

IV. Az anyagi jogi jogszabálysértések vizsgálata

A Kúria osztotta az ítéletábrájának azt a jogerős ítéletben kifejtett álláspontját, hogy a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között a kölcsön nyújtásával olyan tartós jogviszony jön létre, amelynek fennállása alatt mindkét félnek számolnia kell a körülmények változásából eredő kockázatokkal. A fogyasztónak ahhoz fűződik érdeke, hogy a szerződés - az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az átláthatóság követelményének megfelelően - tartalmazza: a pénzügyi intézmény költségeire ténylegesen hatást gyakorló ok utóbb történő felmerüléséből eredő következményeket a szerződő felek miként viselik, azaz, a kockázatok miként oszlanak meg közöttük.

Az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az átláthatóság követelménye - figyelemmel az EU Bíróság gyakorlatára, a Kúriának a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012. (XII.10.) PK véleményében (a továbbiakban: PK vélemény), a Kúria 2/2014. PJE határozatában írtakra - azt jelenti, a fogyasztó a szerződéskötéskor és utána is képes legyen a kötelezettségeinek terjedelmét, jövőbeni változásának okait, mértékét, a változás bekövetkezésének módját, mechanizmusát megismerni, illetve ezeket ellenőrizni.

A Kúria egyetértett abban is az ítéletábrájával, hogy egy kikötés tisztességtelensége nem a feltétel kidolgozójának szándékától függ. Nincs jelentősége annak sem, hogy a pénzügyi intézmény milyen gyakorlatot folytat, alkalmazza-e az adott kikötésben foglaltakat. Azt kell vizsgálni, hogy fennáll-e az elvi lehetősége annak: a kérdéses feltétel alkalmazásával a fogyasztó indokolatlanul és egyoldalúan hátrányos helyzetbe kerül.

A Kúria osztotta abban is az ítéletábra álláspontját, hogy a

mellérendelt felek közötti szerződéses jogviszonyban egyik fél sem gyakorolhat korlátlanul, még jogszabályon alapuló (régi Hpt. 210. § (3) bekezdés) egyoldalú hatalmasságot sem anélkül, hogy a másik fél azt számon ne kérhesse, ne ellenőrizhesse.

Ugyanolyan fontos ugyanis a fogyasztó érdeke - az, hogy a gazdasági következményeket, a terhei növekedésének lehetőségét előre láthassa, és annak alakulását a szerződés teljesítése során mindvégig ellenőrizhesse - mint a pénzügyi szolgáltató érdeke, azaz, hogy a tartós jogviszonyokban a rendes üzleti kockázaton kívüli, objektív körülmények változásával a felek közötti jogviszony megbomlott értékegyensúlyát helyreállíthassa.

Nem téves ezért az ítélőtáblának az az álláspontja, hogy a jogszabály által biztosított, egyoldalú szerződésmódosítási jog is csak a Törvény 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjában felsorolt szempontok figyelembe vételével gyakorolható.

A Kúria utal arra, hogy a Korm. rendeletben írtaknak a jelen jogvita eldöntése során nincs jogi jelentősége. A Törvény 6. § (2) bekezdése értelmében ugyanis - amint azt az elsőfokú bíróság is rögzítette - a jelen eljárás tárgyát csak a 2004. május 1-je és a 2010. november 26. között alkalmazott általános szerződési feltételek képezik, a Korm. rendelet pedig ezt követően lépett hatályba.

Az eljárt bíróságok helytállóan foglaltak állást a tekintetben is, ha a Törvény által megkívánt elvek közül akár csak egy bizonyítottan nem teljesül, a keresetet el kell utasítani. A további elvek megvalósulását szükségtelen vizsgálni, mivel a Törvény 11. § (2) bekezdése értelmében, bármelyik, a tisztességes kikötés megállapításához szükséges elvárás nem teljesülése esetén a tisztességtelenség törvényi védelme nem dönthető meg.

A Kúria megállapította azt is, az eljárt bíróságok a megelőzőek figyelembevételével, részletesen elemezték a perbeli szerződéses kikötéseket. Egyértelműen megjelölték a szövegezéssel, az egyes feltételrendszerek szerkezetével, az azok részét képező kikötések tartalmával kapcsolatos kifogásaikat, az értelmezés során észlelt ellentmondásokat. A 2/2014. PJE határozatban írtaknak megfelelően, helyesen mutattak rá arra is, hogy a fogyasztó számára a terheinek növekedésére vonatkozó előreláthatóság biztosítása nem számszerűsített képlet megadását, hanem a változások lehetséges irányának, mértékének, a terhek áthárítása módjának, azaz, a mechanizmusának előzetes felvázolását jelenti. Ennek megfogalmazása során különösen akkor kell körültekintően eljárni, ha az oklista sok, az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó, egyidejűleg és akár ellentétes irányba ható körülményt is felsorol.

A felülvizsgálati kérelemben írtakkal ellentétben, figyelemmel a 2/2014. PJE határozat indokolásának III/2. pontjában kifejtettekre,

az eljáró bíróságok helytállóan értelmezték úgy az átláthatóság elvét, hogy az az egyoldalú szerződésmódosítás jogszerűségének ellenőrizhetőségét is követelményként magában foglalja. Azaz, a fogyasztó számára biztosítani kell, hogy a felperestől igényelt, külön felvilágosítás nélkül felmérhesse: a hátrányára történt módosítás a ténylegesség, az arányosság, a szimmetria elvének betartásával történt-e.

A felperes állításával szemben, a Kúria - akárcsak a korábban eljáró bíróságok - nem tartotta a fenti elvekkel összeegyeztethetőnek azt a megfogalmazást, amely szerint az egyoldalú módosításra az oklistában meghatározott feltételek és körülmények változásának együttes hatásainak vizsgálata, vagy a változásoknak a kamat-, díj és költségelemekre tényleges ok-okozati összefüggésének alapos elemzése alapján kerülhet sor. A hatásvizsgálat és az alapos elemzés szempontrendszerének hiányában ugyanis ezek a kikötések a fogyasztó számára nem adnak eligazítást.

A Kúria a felperes vélekedésével szemben, az eljáró bíróságokkal azonosan, kizárólag a ténylegesség elvének megvalósulását látta abban a megfogalmazásban, miszerint csak a felmerülő költségek áthárítására kerül sor. E megfogalmazás nem ad ugyanis választ arra: több, ellentétes irányú és mértékű változás miként és milyen módon hat a fogyasztóra áthárítandó terhekre.

A Kúria úgy ítélte, helytállóan értékelték az eljáró bíróságok azt is, hogy a felperes az általa alkalmazott árazási elveket, az adósminősítési és eszközminősítési szabályzatokat üzleti titokként kezeli, azt a fogyasztó nem ismerheti meg, a felperesre irányadó Magatartási Kódex szabályainak betartása a fogyasztó által nem számon kérhető. Az ezekre való hivatkozás a szerződéses kikötésekben ezért sem az egyértelműség, sem az érthetőség, sem az átláthatóság elvének megvalósulását nem biztosítja.

A Kúria részletes indokolás nélkül csak utal arra, hogy a felülvizsgálati kérelemben a tisztességes kikötés példaként elemzett feltételek tekintetében - a 83., a 88., a 91., a 96., a 100., a 104., a 108., a 112. pontban írtak - a fent rögzítettek értelmében az egyértelmű és érthető megfogalmazással, az átláthatósággal kapcsolatos elvárásoknak, a megelőzően megjelölt, illetve a korábban eljáró bíróságok által kifejtett okok miatt, nem felelnek meg.

A felperesnek a felülvizsgálati kérelemben külön kiemelt, 5-6., 8-9., 13-14., 16-17., 19-23. szám alatt felsorolt szerződési feltételek tekintetében, a jogerős ítéletben tett megállapításokkal szembeni felvetéseivel kapcsolatosan a Kúria álláspontja az alábbi. Nem okszerűtlen a másodfokú bíróságnak az a véleménye, hogy a 6. szám alatt hivatkozott szerződési kikötésben a fogyasztói árindex

változásához kötött egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó szabályok megértését, értelmezését az adott esetben nehezítette a különböző okiratokba foglalás, ezért azok nem tekinthetők világosnak, egyértelműnek. E szabályok nem tesznek eleget a ténylegesség és arányosság elvének, mivel a fogyasztói árindex alakulása nem feltétlenül hat, s nem feltétlenül azzal azonos arányban a felperes költségeinek, díjainak növekedésére. Egyetértett abban is a Kúria az ítéletátláival, hogy egy átlagos fogyasztó számára nem egyértelmű az 5-6., 8-9. szám alatti szerződéses kikötésekben szereplő lízingdíj és a díj eltérő jogi tartalma, ebből következően az azokra vonatkozó, eltérő szabályok egymástól független értelmezése. Alaptalanul állította a felperes azt is, hogy a 8-9., 13-14., 16-17., 19-23. szám alatti kikötésekben a referenciakamat megváltoztatásával, és a kamatemeléssel kapcsolatos előírásokkal szemben indokolatlan az egyértelmű és érthető megfogalmazás, az átláthatóság érdekében az az elvárás, hogy mindkét esetben az oklista, illetve annak fogalmi rendszere azonos legyen.

A Kúria rámutat, a felperesnek a felülvizsgálati kérelmében megjelölt, érintett ÁSZF és ÁÜF szabályok az átlagos fogyasztó számára hosszadalmas, bonyolult rendelkezések, így nehezen érthetők. Helytállóan utalt arra az ítéletátlá, hogy az ÁSZF I.16. pontja egyaránt rendelkezik a referenciakamat módosításáról és a kamatváltoztatásról. A felperes is tehát e két, a szerződési fizetési feltételeket befolyásoló tényezőt összetartozónak tekintette. Súlytalan ezért az a felperesi érvelés, hogy mivel két különböző tárgykör szabályozásáról van szó, szükségtelen, hogy az azokra vonatkozó, egymástól független ÁSZF és ÁÜF oklista azonos fogalmi rendszerrel rendelkezzen. A Kúria nem észlelt felülmérlegelésre okot adó körülményt a 13-14., a 16. és a 19-20. szám alatt hivatkozott, az addicionális költségek egyoldalú emelésére irányadó kikötésekkel kapcsolatos ítéletátlái álláspont tekintetében sem. Egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy az átlagos fogyasztó számára e kikötések nehezen érthetők, sőt megtévesztők mind szerkezetükben, mind megszövegezésükben. A részleges érvénytelenség - valójában a részleges érvényesség - kérdése az adott ügyben a felperes által megelőzően hivatkozott pontok alatti rendelkezések tekintetében fel sem merülhetett (PK vélemény 8. pont).

A Kúria megítélése szerint - fent részletezett indokok miatt - a másodfokú bíróság ítélete a felülvizsgálati kérelemben hivatkozott jogszabályi rendelkezésekbe nem ütközött, ezért azt a Törvény 15. § (5) bekezdése szerint tárgyaláson kívül eljárva, a Pp. 275. § (3) bekezdésének alkalmazásával hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban pervesztes felperest a Pp. 270. § (1) bekezdése szerint irányadó Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes felülvizsgálati eljárási költségének

megfizetésére. A Kúria annak mértékét, mellőzve a költség-átalány elszámolását, a csatolt megbízási szerződésben kikötött összeg figyelembevételével, de a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan határozta meg a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdése, 2. § (1) bekezdés b) pontja, 4. §-a, 4/A. §-a alkalmazásával.

Budapest, 2015. április 30.

Dr. Török Judit s.k. a tanács elnöke, Dr. Pethőné dr. Kovács Ágnes
s.k. előadó bíró, Dr. Osztovits András s.k. bíró